

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De SS. Marusio, Restituto Et Forte Julio Carthagine In Africa. Ex
Martyrologiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A Audaucti, Dasii, *Florarium nostrum Ms.* in Axiopoli sancti Dasii. *Usuardus Greveni auctus diem 4 Octobris his verbis claudit*: Dasii confessoris.

verosimilius

2 *Martyrologia Hieronymiana* Dasii meminisse, sed ita, ut nullo indicio certo, fueritne Martyr, an confessor, manifestent, paulo ante dicebam: quia tamen antiquioribus Ecclesiae saeculis martyrum fere celebritates titulo Natalis consignabantur, eumque adhibent codex *Lucensis et Barberinianus*; argumento id esse potest, eoque magis propendo, S. Dasium ad martyrum classem pertinere: quo minus tamen id certo existimem, facit, quod id non ita sancte atque constanter fuerit in more positum, quin et dies obitus Sanctorum, neque martyrio, neque exsilio, carceribus, tormentisque pro fide toleratis insignium, subinde etiam Natales fuerint nuncupati. Quam in rem præclare Florentinus Admonitus viii Hieronymiano Martyrologio prævia: Neque, inquit, ita stricte observari etiam putet, consignatum celebritatis diem sub Natalis voce, quasi martyribus tantum antiquitus tribueretur. Quamvis enim Tertulliani tempore dies passionum martyrum Natalitia appellari consueverint, et id ex prisca Majorum traditione usitatum confirmet Albinus Flaccus, idem tamen Albinus lib. de Divinis Officiis in cap. Parascevis, antiquum fuisse morem, testatur,

B Sanctorum quorumcumque in Domino morientium natalitia celebrandi, atque dies obitus Natales nuncupandi: quod ex Origene hausit lib. ii in Job.

martyris,

5 Assignato deinde, exemplisque probato multiplici vocis Natalis usu, ita proseguitur: Sed antiquum fuisse Ecclesiae morem diem obitus, tam martyrum, quam confessorum Natalitium appellare, apertissime testatur Nicolaus Papa in Epistola ad consulta Bulgarorum cap. 3 his verbis: Consuetudinem tenet Ecclesia, ut solemnem beatorum martyrum vel confessorum Christi dies, quibus ex hoc mundo ad regionem migraverunt vivorum, nuncupentur natales: sed et eorum solemnia, non funebria tamquam morientium, sed utpote in vera vita nascentium Natalitia vocentur. Ex Albino Flacco hac citat *Benedictus XIV de Festis B. Mariæ virginis cap. 128*: Jure nasci dicuntur, qui de pressuris hujus mundi, tamquam de angustiis eujusdam ventris, ad illam spatiosissimam et lucidis-

simam cœlestis habitationis emittuntur latitudinem. Ex *Eusebio Emiseno seu Eucherio Lugdunensi*: Etenim si dies Natales vocamus, quibus in hanc lucem in delictis et doloribus nascimur ad dolores, justius ille celebrabuntur natales, quibus Sancti ex corruptibili corpore in novam illam futuri seculi claritatem, et filii hominum in adoptionem divinæ Paternitatis ascendunt. Ex *Rabano*: Et inde mos obtinuit Ecclesiasticus, ut dies beatorum martyrum, sive confessorum Christi, quibus de seculo transierunt, Natales vocitemus, eorumque solemnia non funebria, sed Natalitia dicamus. Hisee addo *S. Augustinum, qui, licet sermone 510, alias de diversis 115 dicat*: Quod nomen, id est, Natales, sic frequentat ecclesia, ut Natales vocet, pretiosas martyrum mortes; tamen in *Psalmum 79 sic loquitur generatim*: Natalitia Sanctorum cum sobrietate celebrate, ut imitemur eos, qui præcesserunt et gaudeant de vobis, qui orant pro vobis. De his plura si voles, Cangium consule.

AUCTORE
J. B.

4 Plures hujus nominis Sancti variis diebus sacris Fastis inserti leguntur: nempe ad diem 3 Augusti, 18, 20, 21 Octobris, apud Florentinum: verum hi omnes aut certaminis socios, aut aliam martyrii palæstram habuere. Dasii quoque *Menologium Basilianum, et Menæa ad diem 20 Novembris meminerunt, qui, cum victima proximis Saturnalibus immolanda sorte designatus esset, optionemque haberet, quidquid luberet, interim agendi; nobilior Christo, quam Saturno, victima, Diocletiano et Maximiano imperatoribus, cecidit Dorostori, quod alterum est Mesisæ Inferioris oppidum, nec multum, ut apud Ortelium in Theatro orbis videre est, Aziopoli distitum. Fecit tum loci utriusque vicinia, tum nomen Sancti idem, ut Florentinus dubitarit, idemne sit, quem ad diem 4 Octobris Fasti Latini laudant, et ad diem 20 Novembris Græci; quod quidem uti non negat, ita nec ait. Pari jure quis dubitet, num S. Dasius Aziopoli annuntiatus ad diem 3 Augusti, idem sit, qui hodiernus: ut enim variis diebus Fasti variis eisdem subinde Sanctos consignat; ita et fieri facile potest, ut eidem Fasti, mole luxati, eisdem Sanctos, modo hoc die notent, modo illo; modo conjunctim cum aliis, modo separatim. Horum autem alterutrum reipsa hic contigisse, nec ego asserere velim.*

et a synonymis distinctio.

DE SS. MARUSIO, RESTITUTO ET FORTE JULIO

CARTHAGINE IN AFRICA.

Ex Martyrologiis.

C

Confusa horum Martyrum et S. Audaucti annuntiatio.

Tres hodie sanctos Martyrologium Hieronymianum penes Florentinum una annuntiatione completitur, Africæque adscribit, Audauctum, Marusium, Restitutum. *En verba*: In Africa civitate Adaugli, Marusi, Restituti: geminos tantum, omisso Marusio, *Richenoviense apud Sollerium tomo VI Junii parte ii.* Et in Africa Audaucti et Restituti. *Augustinum apud eundem Sollerium Audaucti meminit, et Marusii, sed hujus male Autissiodori. Hieronymiano Florentini Martyrologium reginæ Sueviæ, olim, ut apparet, ecclesie Fuldensis, omnino consonat, præterquam quod hoc Maurusii scribat: Martyrologium Ms. tomo III collectionis nostræ insertum, et Rabani a Bollandi creditum gemina, sed perperam, annuntiatione utitur*: In Africa Marusii, Restituti: quibus mox ista adduntur: In Carthagine Audaucti, Carusi, Restituti; ubi Audauctus et Carusus videm videntur, qui Audauctus et Marusius. Luxatum similiter est *Florarium nostrum Ms.*, in quo sic legitur: In Africa Marusii, Restituti: dein vero: In Carthagine Audaucti, Carusi, Restituti. *Martyrologium denique Corbeienis Florentini præter Maurisium et Restitutum etiam Julium Africæ tribuit, Audauctum vero nequaquam. In hac codicum discre-*

pantia ita statuendum cum Florentino reor, ut Epheso Audauctus, Africæ vero seu Carthagini Marusius et Restitutus adscribantur, dissimilesque lectiones hoc modo emendantur: Epheso civitate Audauctus. In Africa, seu Carthagine civitate Marusi, Restituti. Marusium enim et Restitutum Africæ vel Carthagini citati codices singuli tribuunt: cur vero Audauctus Epheso tribuendus videatur Florentino verba auctoris, hoc tomo pag. 409, num 10 relata, produunt: cum enim hinc, Audauctum inter martyres Africanos a Martyrologio Corbeienis non recenseri; inde vero, ejusdem nominis Sanctum, qui e civis Ephesinus, et, post consummatum in Mesopotamia martyrium, in eadem civitate tumulum cultumque sit nactus, Martyrologio Basiliano ad hunc ipsum diem inscribi, Florentinus advertisset; eundem tum Hieronymianis Apographis, tum Martyrologio Basiliano memoratum, suspicatus est, quod quidem probabiliter fecit: quamquam enim fieri poterit, ut Audauctum, alium Afri, alium Græci hoc die coluerint, quia tamen Hieronymiana Apographa, quibus Audauctus Africæ adscribitur, passim hoc loci vitiosa sunt, nec alia aliunde distinctionis causa apparet, non est, cur Audauctum, alterum Africæ, alterum Epheso adscribere, necesse sit. At ut ob solius Martyrologii Corbeienis auctoritatem Marusio et Restituto

F

A tuto addatur et Julius, tacentibus de illo codicibus ceteris, non video, quid magnopere urgeat. Ceterum pro Marusio vel Mariso scribendum forte Maurusio: ita enim scribit Augustinus Tom. II editionis Benedictinæ Epist. 37 ad Celerem, Sintne martyres, an confessores, ex mox dictis de S. Dasio statues.

DE S. AMMONE SEU AMMUNE ÆGYPTIO

IN NITRIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

C. B.

§ I. Eremiti Nitriensis notitia, Ammonis in Fastis sacris memoria, Vita edenda.

ANNO CIRCA TER CCCL. Mons Nitriæ quis, et ubi positus.

I nter omnes Ægypti solitudines, quas plures viri sancti vita laudatissime transacta nobilitarunt, omnique virtutum exercitio sanctificaverunt, non ultimo sane loco commemoranda venit, quæ recepto apud plerisque nomine Mons Nitriæ vocatur. Hic mons, quem ob incolarum sanctitatem Oppidum Domini S. Hieronymus in Epitaphio Paulæ ad Eustochium appellat, ad Meridionalem Alexandriæ plagam situs est, habetque sese inter et hanc civitatem lacum interpositum, qui Mareotis nuncupatur, quique sua latitudine septuaginta passuum millia complectitur. Lacu hoc transmissis, in Montem Nitriæ brevi pervenitur. Illinc, Alexandria scilicet, recedens, inquit apud Rosweydam Historiæ Lausiacæ cap. 7 Palladius, veni in Montem Nitriæ. Inter hunc montem autem et Alexandriam positus est lacus, qui dicitur Maria: is autem continet ad millia septuaginta. Quem cum transmissem per diem unum et dimidium, veni in montem (Nitriæ scilicet) ad patrem Meridionalem. Porro monti, qui a vicio vicino, nitri copia olim memorabili, nomen trahit, quique ab Ortelio in Geographica Ægypti tabula inter Nilum fluvium, et Mareotidem Meridemque paludes statuitur, ingens adjacet solitudo, quæ Ethiopiam versus protenditur.

Ammon, qui primus in hoc monte monasteria extruxit, plurimis Fastis sacris hodie inscribitur.

Hac in solitudine visabatur Celliorum locus, ita ob cellulas hac illoque magno numero dispersas appellatus. Rufinus in Vitis Patrum lib. II, cap. 22 locum hunc decem, Cassianus Collatione 6, cap. 1 quingue dumtaxat passuum millibus a Nitria collocat. Sub sæculi quarti finem quinquaginta in monte Nitriæ monasteria exstant, a quingue eremitarum millibus inhabitata. Horum primus fundator fuit, quo de hic agendum est, S. Ammon seu, ut ab aliis scribitur, Ammon aut Amun vel etiam Amos, Ægyptius communiter appellatus. Hic Menæis Græcorum excusis, Menologiis Basiliano et Sirlletiano, aliisque sacris Græcorum Fastis tum Mss., tum excusis hodie inscribitur. Idcirco a die 21 Martii, quo in Martyrol. German. Canisii, Ms. nostro Florario et Additionibus Greveni, a die 17 Aprilis, quo in binis Usuardi Auctariis et a die denique secundo Octobris, quo in Universali Castellani Martyrologio celebratur, huc fuit remissus. Nec tantum Ammon hodie in Græcorum Hagiologiis, verum etiam in generali Sanctorum Ferrarii Catalogo aliisque sacris Latinorum Fastis recentioribus memoratur. Verum, utut id ita sit, Sanctus tamen in Martyrol. Classicis nusquam locum habet. Imo nec hodie, nec alio etiam die in Romano hodierno signatur, quod forte mirum non nemini videatur; et sane non immerito: Ammon enim, utpote cujus animam, teste ex dicendis Athanasio, ad cælum etiam deferri viderit S. Antonius, eximia sanctitate vir fuit, cultuque Sanctis proprio in ecclesia Græca officitur, uti satis liquet ex consensu fere unanimi, quo in omnibus sacris Græcorum Fastis hodie celebratur.

Illius, quod Sirlletianum suppediat, elogium, aliudque.

Ut quid ergo viri eruditissimi, qui Romanum hodiernum reformarunt, Ammonem ex hoc excludere? An forte, quod ad ἀπαθείαν seu impassibilitatem pervenisse, damnato errore a Palladio traditur? Sed hæc hujus biographi, non Sancti culpa est. Ut sit, Ammonis, quem etiam apud nos tom. III Maii pag. 357 Sanctum appellat S. Athanasius, eximiam

prorsus raramque sanctitatem dicenda, quantum opinor, sufficienter aperient. Ut autem lector qualemcumque saltem Sancti notitiam in ipso statim hujus Commentarii limine habeat in promptu, Elogium, quo in Menologio Sirlletiano Ammon ornatur, prævia una cum illius annuntiatione huc transcribo. Sic habet: Eodem die (quarto nimirum Octobris) commemoratio sancti patris Ammonis Ægyptii. Hic cum esset Ægyptius genere, parentibus orbatus, a patruo coactus uxorem duxit sub Maximiano imperatore; vixit autem cum illa annos decem et octo, quam non ut uxorem, sed ut sororem habebat, quin etiam illi persuasit, ut virginitatem servaret. Itaque et ipsa et omnibus rebus derelictis, in montem Nitriæ prope Ægypti desertum secessit, una tantum veste nocte et die corpus tegens. Produxit autem vitam usque ad Magni Antonii tempora sub Magno Constantino, celebri et primo Christianorum imperatore. Hujus Viri sanctitatem admiratus est beatus Antonius presertim propter miracula, quæ per ipsum plurima Dei benignitas effecit. Græcum etiam, quod e Bibliotheca Ambrosiana Ms. habemus, Sancti elogium eandem ob causam, eundemque in finem Græcè simul et Latine huc transfero.

En illud: Ὁ δῆσος πατὴρ Ἄμμουν ὁ Θεοφόρος ἐν ἀσκηταῖς μέγας ἐγένετο, ὑπῆρχε δὲ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου φιλομίναχος ὡν ἀπὸ νεότητος κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς Μαξιμιανῶ τοῦ βασιλέως λαβὼν γυναῖκα βία τοῦ πατρὸς ἔπεισε κακῶν παρθενεῖν καὶ καταλιπὼν ἅπαντα καὶ αὐτὴν, ἀπελθὼν ἐν τῷ τῆς Νιτρίας ὄρει εἰς τὴν συνήγησιν τῆς Αἰγύπτου ἔρημον ἠτύχασεν ἐν μόνον ἱμάτιον φέρον νυκτὸς καὶ ἡμέρας· παρίεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγίων τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ αἰοδίου καὶ πρώτου Χριστιανῶν βασιλεύσαντος· ἐξ οὗ καὶ τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ Ἄμμουν τοῦ σωματός ἐξελεύσθη καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναφερομένη, καθεζόμενος δὲ ἄγιος Ἀντόνιος καὶ διδάσκων τινὰς ἀδελφοὺς ψυχροφελή ῥήματα καὶ ἰδὼν τὴν ἁγίαν ψυχὴν τοῦ Θεοφόρου Ἄμμουν, ἐξείσθη ἀναστὰς καὶ βλέπων πρὸς οὐρανὸν ἰδοῦσας τὸν Θεὸν· ἔβλεπε γὰρ αὐτὴν ὑπερφορούμενην ὑπὸ ἀγγέλων· τῶν δὲ παρόντων θαυμάζοντων ἐξαίρην τὴν τοῦ πατρὸς ἐγέρσιν, διηγήσατο αὐτοῖς τὸ δέμα εἰπὼν ὅτι ἡ ἁγία ψυχὴ τοῦ Ἄμμουν εἰς οὐρανὸν ἀπέρχεται παρήσαν δὲ τινες τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἀδελφῶν καὶ ἀκριβῶσαντες τὴν ὄραν καὶ τὴν ἡμέραν, ἀπέλθον εἰς Αἰγύπτου ὄδον ἡμερῶν δέκα διανύσαντες καὶ ὄρον αὐτῶς ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ὄραν ὅτε ὁ πατὴρ διηγήσατο αὐτοῖς τὸ ὄραμα, ἐκοίμηθη ὁ ἀνὴρ.

quod huc Græce una cum adjectis

Habe nunc versionem latinam: Sanctus pater Ammon Theoforus inter ascetas eminit; fuit autem ex Ægypto, monasticæ vitæ ab adolescentia sua studiosus. Cum autem, rerum potente Maximiano imperatore, a patre coactus duxisset uxorem, castitatem servare et ipsi persuasit, relictoque omnibus atque etiam ipsa, in montem, qui prope Ægypti solitudinem situs est, solitariam vitam amplexus est, unicum die ac nocte vestimentum ferens. Ipsius porro vita usque ad Magni Antonii sub imperio magni celebrisque Constantini, qui primus e Christianis imperavit, certamina tenuit. Deinde vero cum beata Ammonis anima e corpore migrasset, atque ferretur ad cælum, simulque sanctus Antonius, qui sedens fratres aliquos utilia animæ verba docebat, sanctam Theofori Ammonis animam vidisset, statim surgens intuensque in cælum

versione latina transcribitur, e bibliotheca Ambrosiana de-promptum.